

פסיכולוגיה התפתחותית

הוראות לנבחנים

א. משך הבחינה: שלוש שעות וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.

88 נקודות	{	שאלות 1-4	פרק ראשון
		שאלות 5-14	פרק שני
12 נקודות		שאלות 15-18	פרק שלישי
100 נקודות		סך-הכול	

בשאלון זה יש לבחור ולענות על אחת-עשרה שאלות מן הפרקים הראשון והשני גם יחד (שאלה אחת לפחות מן הפרק הראשון ועשר שאלות נוספות לבחירה מהפרק הראשון ומהפרק השני), ולענות על כל השאלות שבפרק השלישי.

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות:

- כתבו את כל התשובות בעט בלבד.
- ענו על מספר השאלות הנדרש בשאלון. המעריך יקרא ויעריך את מספר התשובות הנדרש בלבד, לפי סדר כתיבתן במחברת, ולא יתייחס לתשובות נוספות.

כתבו במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונכם לכתוב כטייטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
כתבו "טייטה" בראש כל עמוד טייטה. כתיבת טייטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה!

בשאלון זה 6 עמודים.

השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים,
אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

המשך מעבר לדף

השאלות

פרקים ראשון ושני (88 נקודות)

בפרקים אלה ארבע-עשרה שאלות (1-14). יש לענות על שאלה אחת לפחות מבין השאלות 1-4 שבפרק הראשון, ועל עשר שאלות נוספות לבחירתכם מהפרק הראשון ומהפרק השני. בסך-הכול יש לענות על אחת-עשרה שאלות (לכל שאלה – 8 נקודות).

פרק ראשון: ניתוח אירוע (שאלות 1-4)

קראו את האירוע שלפניכם, וענו על שאלה אחת לפחות מבין השאלות 1-4.

יעל בת ה-14 גרה עם משפחתה באזור עימות. עקב המצב הביטחוני פונו תושבי האזור לבתי מלון. זה שלושה חודשים יעל מתגוררת עם הוריה ושני אחיה הקטנים בחדר אחד בבית מלון. בשל תנאי המגורים, הצפיפות והרעש, היא מתקשה להתרכז במטלות הלימודים.

באחד הערבים, כאשר התיישבה לשולחן לכתוב עבודה בהיסטוריה, היא קיבלה הודעה ובה כתבה לה חברתה שהיא ממתינה לה עם שאר החברות בלובי של המלון. לאחר התלבטות קצרה החליטה יעל לרדת לזמן קצר מתוך מחשבה שמאוחר יותר, כשיהיה שקט בחדר, היא תחזור להשלים את המטלה בהיסטוריה. יעל נופפה לאחיה לשלום וירדה ללובי של המלון. יעל פגשה את חברותיה. הן ישבו ותכננו פעילות התנדבותית להפעלת ילדי משפחות המפונים.

שאלה 1

פרטו **שני** דפוסי תקשורת, והדגימו **אחד** מהם מתוך האירוע.

שאלה 2

הסבירו על-פי תאוריית הצרכים של **מאסלו** מדוע מתקשה יעל להתרכז במטלות הלימודים.

שאלה 3

פרטו **שניים** מהתפקידים של קבוצת השווים בחיי המתבגר, והסבירו על-פי האירוע תפקיד **אחד** שממלאת קבוצת השווים עבור יעל.

שאלה 4

פרטו מהם שלושת חלקי האישיות על-פי התאוריה של **פריד**, ותארו מתוך האירוע בין אילו חלקי אישיות יש קונפליקט אצל יעל, וכיצד היא פתרה אותו.

פרק שני (שאלות 5-14)

שאלה 5

בעקבות מלחמת "חרבות ברזל" אנשים רבים איבדו את מקור פרנסתם. אבא של אמיר איבד את פרנסתו לאחר שנאלץ לנטוש את המשק שלו לזמן ממושך. אמיר מתקשה מאוד להתרכז בלימודים ומוטרד מהמצב הכלכלי של הוריו. האווירה בבית מתוחה, ואמיר שומע את הוריו משוחחים רבות על המצב ומתקשים להתאושש ממנו. ציינו, על פי המודל האקולוגי של ברופנברג, **שתי** מערכות המשפיעות על אמיר. הסבירו **אחת** מן המערכות שציינתם, וכתבו כיצד היא באה לידי ביטוי באירוע.

שאלה 6

ליאור הוא בן 13 חודשים. כשהוא רעב, הוא אומר "הם הם", וכשהוא רוצה מוצץ – "צָה". כשהוא רואה את אבא או את אימא הוא אומר "בָּה". באיזה שלב של התפתחות השפה נמצא ליאור? נמקו את התשובה.

שאלה 7

דניאלה בת ה־10 הצטרפה לתנועת נוער. הפעילות בתנועה כרוכה במילוי משימות שונות, כמו לארגן יחד פעילות חברתית. הסבירו, על-פי **אריקסון**, כיצד ההתמודדות של דניאלה עם המשימות בתנועה יכולה להשפיע על פתרון הקונפליקט "חריצות מול נחיתות".

שאלה 8

שירן שואפת להתקבל ללימודים בבית ספר למוזיקה. מבחן הקבלה עתיד להתקיים מחר, והיא טרם החלה להתכונן אליו. שירן מסבירה להוריה שלא מומלץ ללמוד יום לפני הבחינה – מוטב להירגע ואז גדלים הסיכויים להצליח בה. על-פי **פריד**, איזה מנגנון הגנה עולה מהתנהגותה של שירן? הסבירו את התשובה.

שאלה 9

בעבר טענו שהדבר החשוב ביותר להתפתחותם של ילדים הוא סיפוק צורכיהם הפיזיים בלבד. הפריכו טענה זו באמצעות **אחד** המחקרים שלמדתם.

שאלה 10

מהי התפתחות נורמטיבית ומהי התפתחות אישית? הסבירו והדגמו.

שאלה 11

ציינו **שני** חושים של היילוד, והדגמו כיצד הוא משתמש בכל אחד מהם כדי לקלוט את העולם.

שאלה 12

תארו את "המקרה של ג'ני", וכתבו **שתי** מסקנות שהוסקו מן המקרה אשר מוכיחות את חשיבות ההשפעה של **הסביבה** על התפתחות האדם.

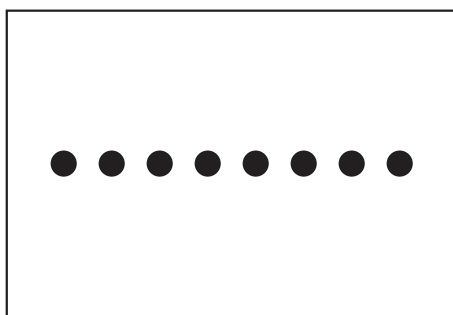
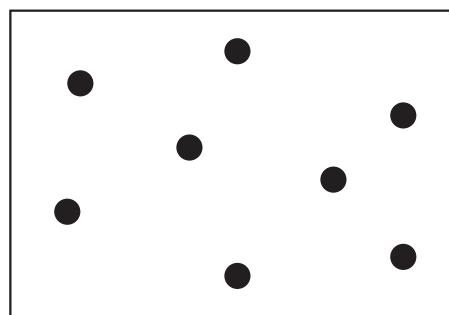
שאלה 13

כאשר תינוק מתפתח מבחינה מוטורית הוא לומד לנוע ממקום למקום: תחילה בגלגול, אחר כך בזחילה ולבסוף בהליכה. מהו סוג השינוי ההתפתחותי הזה? ציינו סוג נוסף של שינוי התפתחותי, והביאו דוגמה **אחת** לשינוי כזה.

שאלה 14

באיור לשאלה 14 מוצגים שני מלבנים שבתוך כל אחד מהם שמונה מטבעות. מור בת ה-3.5 ואבישג בת ה-8 נשאלו: היכן יש יותר מטבעות – במלבן A או במלבן B?

מה צפוי שתענה מור, ומה צפוי שתענה אבישג? הסבירו את התשובה על-פי התאוריה של **פיאז'ה**.

B**A****איור לשאלה 14**

פרק שלישי (12 נקודות)

ענו על כל השאלות 15-18 בתשובון שבמחברת הבחינה, בעמוד 19 (לכל שאלה – 3 נקודות).
לכל שאלה ארבע תשובות, אך רק אחת מהן נכונה. סמנו X במשבצת שמתחת לאות המציינת את התשובה שבחרתם.

שימו לב, יש לסמן את התשובות ליד השאלות 15-18.

שאלה 15

לפני תינוק בן חצי שנה הוצג לראשונה קשקשן אדום. התינוק הגיב לגירוי בהשמעת קול גרגור ובנענוע ידיים. ככל שעלה מספר הפעמים שהציגו בפניו את הקשקשן, כך פחתו תגובותיו עד להתעלמות מוחלטת. מהו התהליך שבא לידי ביטוי בהתנהגות המתוארת?

א. התרגלות

ב. הפרת התרגלות

ג. הטמעה

ד. התאמה

שאלה 16

הפעוטה אפרת מטופלת במרכז להתפתחות הילד לאחר שהגנת חשבה שיש לה עיכוב התפתחותי. לאחרונה היא החלה ללכת. כעת ניתן לומר ש:

א. לא היה צורך בטיפול. במוקדם או במאוחר כולם מתחילים ללכת.

ב. לא היה צורך בטיפול. בכל מקרה היא הייתה מתחילה ללכת עקב תהליך הבשילה.

ג. אלמלא הטיפול האינטנסיבי היא לא הייתה מתחילה ללכת.

ד. לא ניתן לדעת אם החלה ללכת בגלל הטיפול או בגלל תהליך בשילה איטי.

שאלה 17

איזה מהמשפטים הבאים מבטא חשיבה טרנסדוקטיבית?

א. בערב ירד גשם ודני אמר שהגשם הביא את החושך.

ב. גלי אומרת שהצעצוע עיף וצריך ללכת לישון.

ג. עומר מכסה את עיניו ואומר: "אף אחד לא רואה אותי".

ד. שחר אומר: "הדשא ירוק כי זה הצבע האהוב עליי".

המשך השאלות בעמוד הבא

שאלה 18

אחותו של יריב בן השנה חזרה מהמספרה לאחר ששינתה את תסרוקתה. כאשר ניגשה להרים את יריב הוא פרץ בבכי. איזו תופעה יכולה להסביר את התנהגותו של יריב?

א. קביעות האובייקט

ב. חרדת זרים

ג. חשיבה מופשטת

ד. חרדת נטישה

בהצלחה!